

ביצד מעברין פרק חמישי עירובין

(א) [נעילת ד: וט"ז],
 (ב) [נקמתן את סוכה מ: כ"ב
 קא: א] ג' נעילת ד: (ד) [נע"י]
 חוקפוט כמרות לג: ז"ה
 שיכו מלשון: (ט) [נעיל
 נה: א] ח' נס"ח: אשי,
 (י) נס"ח: לסיפק: (יא) רס"ל
 מ"ז

תורה אור השלם

1. וישת את בן הבקר
 לפני יי והקריבו בני
 אהרן הכהנים את הדם
 ויקרן את הדם על
 המזבח קריב איש פתח
 אהל מועד: ויקרא אה
 2. ומגיש היקרים אשר
 תתנו מלוחם מקדש העיר
 ויחזיקו אלה אמה סביב:
 במדבר לד ה'

הגהות הב"ה

(א) גמ' ולו נעשים אמה
 ושיימי עשה קרפף את
 שתייהן להיות אחת
 שי"מ: (ב) רש"י ד"ה דל
 לוקין וכו' הלן מן העיר:
 (ג) תוס' ד"ה ס' אמתא
 וכו' וכו' אלא כן על
 ה' אלא שבע אמות כמו
 עשלה: (ד) ר"ה רב הנהל
 וכו' אברוגין כו' נפק
 ואחוי ליה בני ממותא
 דמיינען וכו' מנאי גיטא
 לדרכיכו וכו' ה' וכו'
 השתא מוכר רב ספרא
 קמ"ז אמה ושליש דהוי
 כ"ו אטמנתה שדולא
 נעילען בתוך ע' אמה
 ושיימי נעיל' וזמת אמה
 נמחק: (ה) בא"ד דלמר
 קרפף אהל לשיבה הא
 דקאמר רבנן שתי
 עיירות לאו דוקא דהוא
 הדן בית:

מוסף רש"י

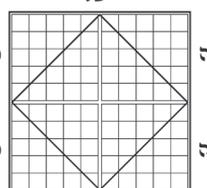
כל אמתא בריבועי
 אמתא ותרי חומשי
 באלכסונא כשאלה מודד
 אלכסון שלש אמה מנא
 לכל אמה שצריכו חושפ
 ע' חומשי, קן שינו
 חכמים (סוכה ח). ורובין
 קרפף לעיר. דכל שבעים
 אמה ושיימי סמוך לעיר
 הוי עיר (לעיל כ"א).
 עושה קרפף את שתייהן
 להיות אחד. אם יש לו
 שבעים אמה ושיימי ולו
 נקיים אמה ושיימי אמה,
 קרפף למתין להיות אחת,
 שתי עיירות המובדלות זו
 מזו קמ"א אמה ושליש וש'
 באלטע בית, נמלא אמו
 בית בתוך שבעים אמה ו'
 טחמים למתין, נעשה
 אוחו בית כעבור לן,
 באלטע עירבה שטחים
 נעלם, ומתערבת להיות
 שתייהן אחת לן כאלת
 מנן שישי עשיתן לו כ'
 אמת וזמנה אלפיס ממונא
 לן (סוכה ג).

מוסף תוספות

וא. ואל דק דאיכא טפי
 פורתא. מוס' סוכה מ. ד"ה
 ג. שהרי אלכסון של
 ה' על ה' הוא ד' אמות,
 כשתחלק ד' אמות
 בשתי חלקים אמה על אמה
 אין בו כי אם מ"ט
 רצועות, וע"כ חומשי
 אמה יש בו שהרי ימי
 חצי ריבוע הגדול של י'
 על י', והוא חצי מוחלף
 מאה אמות בתשבורת,
 אלא ע"כ היינו משום
 דאלכסון של ה' על ה' הוא יותר מו'
 אמות באורך ריבוע החיצון. ט. ו'
 וע"כ אלכסונו הוא י' אמות באורך ריבוע החיצון. ט. ו'
 ויהא מקדש העיר קא דריש, ועיר ויהא כו'. טז"א. ז. דלדידיה דהוי אין נותנין עבור אלא לעיר. רע"בא.

דל לזרך מגרש ד' מן התחומין שהרי אלף לכל כד להלן (א) העיר ועל
 פני העיר אלף הוא דהוי כמדת העיר הרי אלף על אלף מגרש לכל
 ד' וכן לקרנות הא תמינא: כמה מרובע יסר כו'. לפי שחשבת צעיר
 מרובעת הולכת על כרחק לתת מגרשה בריבוע קצבי לפיכך עלו
 לשמונה אלפים חסוד העיר עגולה
 ומגרשי עגולין והרי הן ג' אלפים
 על ג' אלפים עגולין ואילו היו מרובעין
 הו' ט' ח' למגרש והתשיעי לעיר
 עכשיו שהכל עגול נתמעט רביע
 העיר ורביע המגרש: ופשו להו
שיתא מגרש ושיטא מ"ד. הניתנת
 ללוים לצד העיר ריבועה הוי ששע"פ
 שישו העיר עגולה ומגרשה עגולין
 מ"מ לענין חלק הלוים ולענין חומיין
 שבת אלו מוסיפין להם ריבוע וחומיין
 לה תחומין אלף רוחב למדת העיר
 לכל כד והאורך אלפיס וקרנותיהן
 למלאות פגמיהן אלפיס על אלפיס
 הרי סך הכל ה' אלפיס על ה' אלפיס
 מרובעין אלפיס תמוס לכלן ולכלן
 והעיר אלף צנימס דהו להו תחומין
 תמינא וקרנות שיתסר נמלא מגרש
 רביע התחומין והקרנות: **רביעא
 אמר.** לעולם כדמעיקרא צמתא
 מרבעתא וצתרי אלפי אלפי אלפי
 דהו להו תחומין שיתסר וקרנות
 שיתסר ומגרש מנייהו קרפף ומנאי
 רביע דקמני צתומיין דקאמר [טו:] נמלא
 מגרש דתחומין רביע דתחומין וקרנות
 דמגרש דתחומין תמינא כדאמרין
 מעיקרא והוא ריבועא דתלתין ומתין:
רב אשי. נמי כרביעא מוקי לה
 צמתא מרבעתא מגרש אלפי אלפי
 אלפי ומנאי נמלא דקמני רביע דקמני
 ה"ק מגרש דקרנות הוי רביע דקרנות
 דשיתסר דקרנות הוי רביע המגרש:
והא סביב כפיצ. בקרא גזי מגרש
 ומנא כי הוטא דקרא נקט ומנא:
ל"א רב אשי. ס"ל דאין נותנין מגרש
 אלף לקרנות העיר אלף על אלף
 הלכך לעולם צין העיר גדולה צין
 העיר קטנה מגרש שלה רביע
 [לעולם] הקרנות שיתסר ומגרש
 ד': **והא איכא מורשא דקרנות.** למאי
 דאמין לעיל [סג] כמה מרובע ויתר כו'
 דמדדיין מגרש צעגולא וקסאי ליה
 לרב צנימא: כיון דתמינא מרבעא את
 העיר הרי היא מרובעת וכי יהא
 מגרש צעגול אלף סביב לה נמלא
 קרנות העיר אולכין בתוך המגרש
צמחא עגולתא. דלית לה מורשא
 דקרנתא: **אימור דארמיין חוייה**

מאי רביע רביע דתחומא. קסבר דאין מגרש לקרנות ורב אשי
 סבר דלדרכיה אין מגרש אלא לקרנות ולא לתחומין (א) (ומה
 שפרש"י דרב אשי איירי צמתא דתרי אלפי לא נהירא דכלל עיר
 בקרנות הוי מגרש רביע): **כ"ב אמתא בריבוע אמתא ותרי חומשי
 באלכסונא.** ואין חשבונו מכוון א' שאם
 תחומין טבלא של עשר על עשר שמי
 וערב יהיו צה ד' טבלאות של ה'
 על ה' ועשה ריבוע צנימס שלך
 באלכסון של ארבע טבלאות תמלא
 בריבוע הפנימי ג' אמות על אמה
 שהרי הוא חלוי
 ' על ' ,
 ' על ' ,

של חליון שהו' ק' ואם אין באלכסון של
 ה' אלא (א) כמו שעולה בחשבון אמתא
 ותרי חומשי באלכסונא או לא היה לו
 להיות בריבוע הפנימי אלא מ"ט
 אמות על אמה דאין על ג' ב' והאלכסון
 נמי של ריבוע הפנימי לא היה לו
 להיות עשר אלא ט' אמות וד' חומשיין
 אלא ש' עשר יומר מאמתא ותרי חומשי
 באלכסונא: **ר"ב הונא אמר** נותנין
 קרפף לזו וקרפף לזו. נראה לרי'
 דדוקא צמתי עיירות נותנין קרפף
 לזו וקרפף לזו לרצון דכמו של"מ
 עיר דוקא דהא קרא קרפף לזו ה"ה
 לרצון דצ' עיירות דוקא אצל עיר
 וצית דצ' נותנין להם שני קרפפות
 אלא דוקא אם הוא מוך שבעים אמה
 ושיימי לעיר מתעצרת לעיר וכן אם
 יש צית אחר מוך ע' אמות ושיימי
 לאותו צית של עיר אמת יכולין
 לעשות צורגין כמו שירלו דלדמר
 בעשין ספין (לעיל דף כ"א) אמתין
 מצרנין לצי כנישתא דדניאל דהו
 תלתא פרסי כו' אמאי סמיתו
 אצורגין כי נפק (א) אחוי ליה ממותא
 דמזעלען צמוך ע' אמה ושיימי
 והשתא אמי שפיר הא דצמשתא
 דל"ל רב ספרא לרצה הוי צני
 אקטיסין דמשמו ליהו ממונא מנאי
 גיטא דלדרכיה הא מפסקא דיגלת
 דהו טפי מקמ"א אמות ושליש השתא
 מוכרז שליט וקמ"א אמה דהו צ'
 קרפפות משום דליירי צ' עיירות
 וגזי רבא נקט דאחוי ליה אטמנתא
 לעיר

דערך שיהיה מוך ע' אמה ושיימי ונראה דלפי' צית וצית בלא
 עיר נותנין להם קרפף אמת לשתייהן דאי לא תימנא הכי עיר
 שאין לה חומה צמה יתחברו כאלת אם לא ע"י שמוזעלעס
 יחד מוך ע' אמה ושיימי דאין סברא להנריך שיגוע זה לזה
 ולפ"ז לרבי חייא בר רב דאמר קרפף אחד (א) לשתייהן לאו דוקא
 הא דקאמרי רבנן צ' עיירות דהוא הדין צית וצית אלא אגב
 דנקט ר' מאיר עיר אחת' נקטי רבנן צ' עיירות והא דתמינא צריש
 סוכה

מגו ריבוע כי אמריין רביע ה"מ צעלמא כל היכא דליירי צעגול
 צמדת החלל כולו כמה נשכר כל החלל צמוספת זו צין ציהקופו צין צחללו לא נשכר אלא רביע שהרי עיר עגולה אלפיס הקיפה
 ו' אלפיס כליפנין צפ"ק (ד) מוקו ששליש צמחה יסוד אוחו וגו' [מ"א] ועיר מרובעת הקיפה ח' אלפיס וכן נלמדת חללה אם צבת
 לחלק התוספת לפי חשבון לכל העיר לא רבתה המדה על מה שצמחילה אלף רביע דהכי קיס להו לרצון המרובע יותר על העגול
 רביע: **אצל באלכסונא.** כלומר אצל כאן שאנו עוסקין לידע כמה יתוסף הלאך האלכסון צביל רבעו על שהוספנו איכא טפי מרביע
 לפי שכל הרבעו הוא צמוספת נמתו לקרנותיה ולא נשכרנו צו אמנעי העיר כלום שמתחילה אלפיס ועכשיו אלפיס והשכר זה רובו
 לחודן של קרנות ומיעוטו לסמוך לן מכלן ומכאן לפי' האלכסון יותר על הרבעו: **בתנ"י נותנין קרפף לעיר.** כשצא למדוד התחומין אין
 מודדין מן החומה אלא מרחיק ע' אמה ושיימי כחצר המשכן ומתחיל למדוד: קמ"א ושליש אמה היינו צ' קרפפות: **לשום אחת.**
 והיולא ללכת דרך חצרמה חוזה לה מודד ממומת חצרמה ואליך: וכן ג' נפריס המשולשין. מפרש בגמרא [ע"ב]: **גמ' סן חולא.** קרפף:
 הא

הונא מותניין, דתנן וחכמים אר אין נותנין קרפף אלא לשתי עיירות. ופריך הכי קמני אין נותנין
 תורת קרפף אלא לשתי עיירות, ולעולם שתי קרפפות לשתייהן, הכי נמי מסתברא דמקמי ספא (א) אם
 יש בין שנים החיצונים [ק"מ] אמה [ואחת] ושליש וכו'. [נימא] תיהוי תיובתיה סיפא לחייא בר רב.
 (א) דכדי רביע אלו כמו שחס המשלל הננה ואלו ט"ס יש צבאן. ז' בלאכה נראה דהו"מ ל"ל מקנתם סיפא אם ע' אמה ושיימי וכו'.

דקרא דמזעלען מוך תמוס צבצעים אמה ושיימי אמתא ליה לטבר לעיר
 לרין שיהיה מוך ע' אמה ושיימי ונראה דלפי' צית וצית בלא
 עיר נותנין להם קרפף אמת לשתייהן דאי לא תימנא הכי עיר
 שאין לה חומה צמה יתחברו כאלת אם לא ע"י שמוזעלעס
 יחד מוך ע' אמה ושיימי דאין סברא להנריך שיגוע זה לזה
 ולפ"ז לרבי חייא בר רב דאמר קרפף אחד (א) לשתייהן לאו דוקא
 הא דקאמרי רבנן צ' עיירות דהוא הדין צית וצית אלא אגב
 דנקט ר' מאיר עיר אחת' נקטי רבנן צ' עיירות והא דתמינא צריש
 סוכה

הונא מותניין, דתנן וחכמים אר אין נותנין קרפף אלא לשתי עיירות. ופריך הכי קמני אין נותנין
 תורת קרפף אלא לשתי עיירות, ולעולם שתי קרפפות לשתייהן, הכי נמי מסתברא דמקמי ספא (א) אם
 יש בין שנים החיצונים [ק"מ] אמה [ואחת] ושליש וכו'. [נימא] תיהוי תיובתיה סיפא לחייא בר רב.
 (א) דכדי רביע אלו כמו שחס המשלל הננה ואלו ט"ס יש צבאן. ז' בלאכה נראה דהו"מ ל"ל מקנתם סיפא אם ע' אמה ושיימי וכו'.

הונא מותניין, דתנן וחכמים אר אין נותנין קרפף אלא לשתי עיירות. ופריך הכי קמני אין נותנין
 תורת קרפף אלא לשתי עיירות, ולעולם שתי קרפפות לשתייהן, הכי נמי מסתברא דמקמי ספא (א) אם
 יש בין שנים החיצונים [ק"מ] אמה [ואחת] ושליש וכו'. [נימא] תיהוי תיובתיה סיפא לחייא בר רב.
 (א) דכדי רביע אלו כמו שחס המשלל הננה ואלו ט"ס יש צבאן. ז' בלאכה נראה דהו"מ ל"ל מקנתם סיפא אם ע' אמה ושיימי וכו'.

הונא מותניין, דתנן וחכמים אר אין נותנין קרפף אלא לשתי עיירות. ופריך הכי קמני אין נותנין
 תורת קרפף אלא לשתי עיירות, ולעולם שתי קרפפות לשתייהן, הכי נמי מסתברא דמקמי ספא (א) אם
 יש בין שנים החיצונים [ק"מ] אמה [ואחת] ושליש וכו'. [נימא] תיהוי תיובתיה סיפא לחייא בר רב.
 (א) דכדי רביע אלו כמו שחס המשלל הננה ואלו ט"ס יש צבאן. ז' בלאכה נראה דהו"מ ל"ל מקנתם סיפא אם ע' אמה ושיימי וכו'.

עירובין דף נ"ו ע"א

שו"ע סי' שצ"ח סעי' ג'

מזרח

צפון

דרום

מערב

בא לרבעה מרבעה בריבוע עולם

עירובין דף נ"ו ע"א

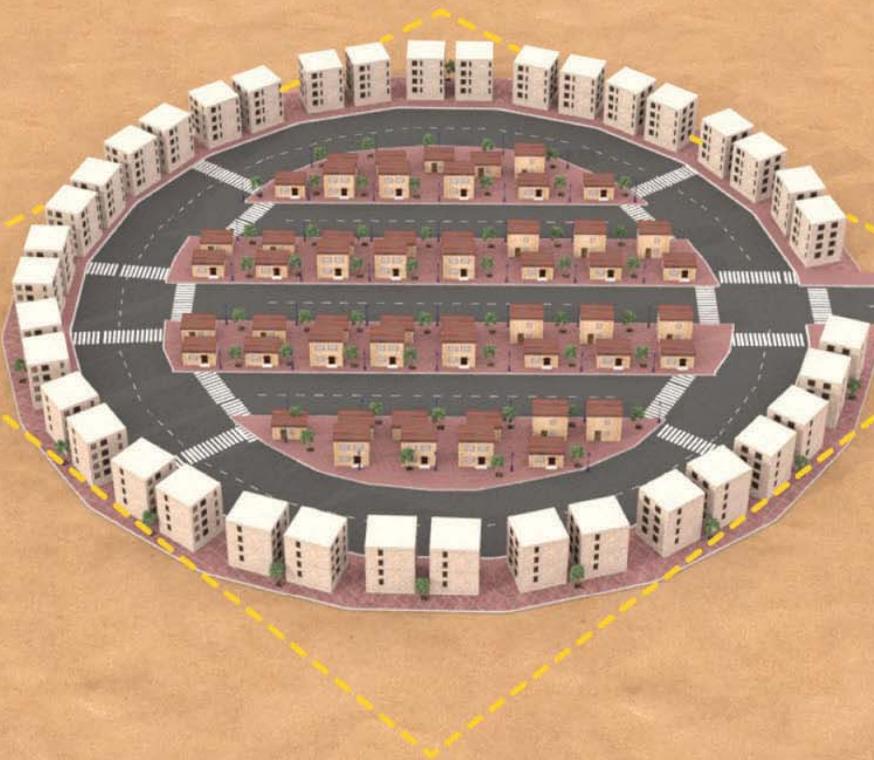
רש"י ד"ה נותן

מזרח

צפון

דרום

מערב

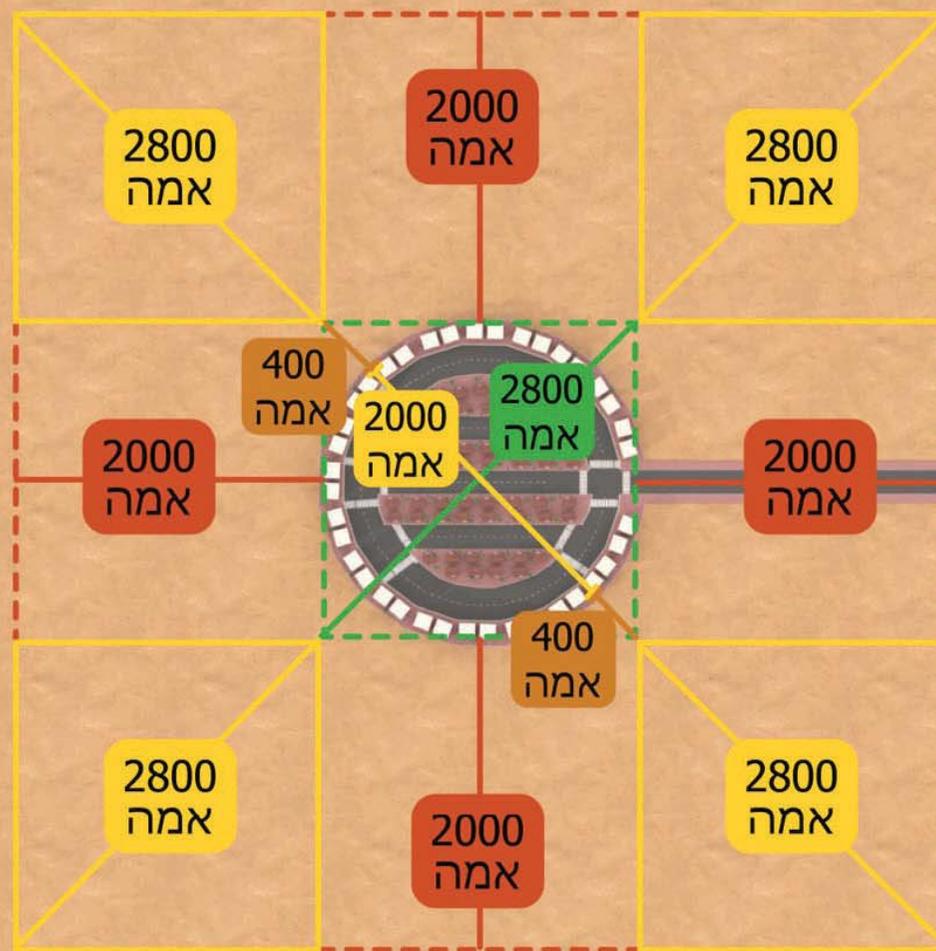

ולא באלכסונו של עולם

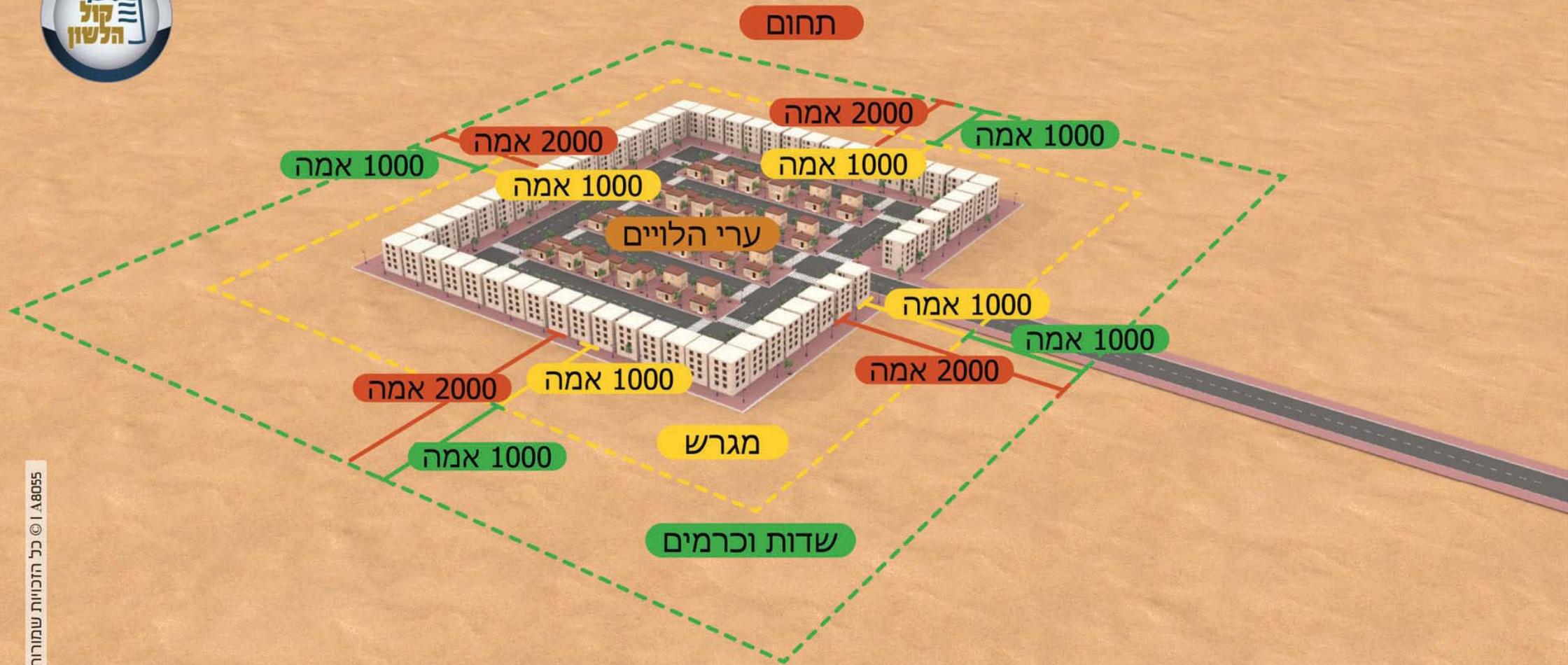

עירובין דף נ"ו ע"ב

שו"ע סי' שצ"ט סעי' י'

המרבע את העיר עושה אותה כמין טבלא מרובעת וחוזר ומרבע את התחומין, וכשהוא מודד לא ימדוד מאמצע הקרן אלפיים אמה מפני שהוא מפסיד את הזויות, אלא מביא טבלא מרובעת שהיא אלפים אמה על אלפים אמה ומניחה בקרן באלכסוניה נמצאת העיר משתכרת ארבע מאות אמות לכאן וארבע מאות אמות לכאן נמצאו תחומין משתכרין ח' מאות אמות לכאן וח' מאות אמות לכאן

תחום ערי לויים אלפיים אמה צא מהן אלף לצורך מגרש... והשאר שדות וכרמים...

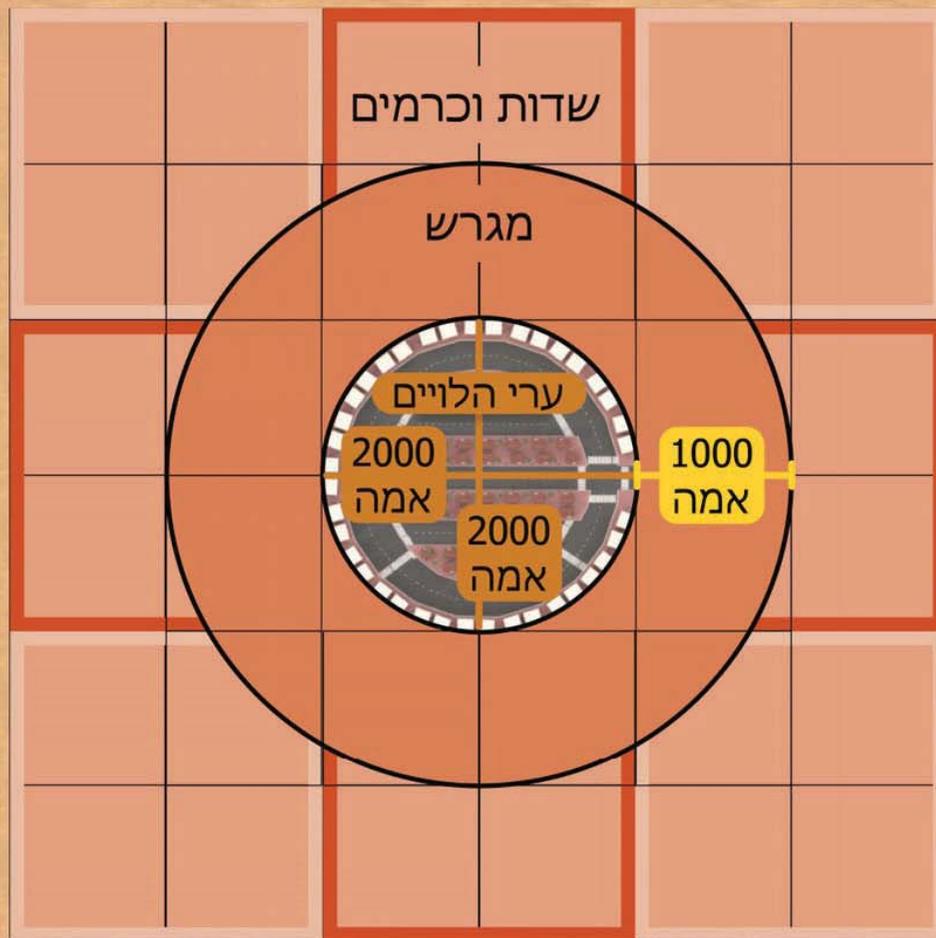
עירובין דף נ"ו ע"ב

משכחת לה במתא דהויא תרי אלפי אתרי אלפי, תחום כמה הויא שיתסר, קרנות כמה הויין שיתסר, דל תמניא דתחומין וארבעה דקרנות כמה הוי תריסר

עירובין דף נ"ו ע"ב

מי סברת בריבועא בעיגולא קאמר

עירובין דף נ"ו ע"ב

תוס' ד"ה משכחת

קרנות		תחומין										קרנות	
1	2	שדות וכרמים										11	12
13	¹ 14	² 15	³ 16	⁴ 17	⁵ 18	⁶ 19	⁷ 20	⁸ 21	⁹ 22	¹⁰ 23	24		
25	³⁶ 26	27	28	29	30	31	32	33	34	¹¹ 35	36		
37	³⁵ 38	39	40	41	42	43	44	45	46	¹² 47	48		
49	³⁴ 50	51	52	53	54	55	56	57	58	¹³ 59	60		
61	³³ 62	63	64	65	66	67	68	69	70	¹⁴ 71	72		
73	³² 74	75	76	77	78	79	80	81	82	¹⁵ 83	84		
85	³¹ 86	87	88	89	90	91	92	93	94	¹⁶ 95	96		
97	³⁰ 98	99	100	101	102	103	104	105	106	¹⁷ 107	108		
109	²⁹ 110	111	112	113	114	115	116	117	118	¹⁸ 119	120		
121	²⁸ 122	²⁷ 123	²⁶ 124	²⁵ 125	²⁴ 126	²³ 127	²² 128	²¹ 129	²⁰ 130	¹⁹ 131	132		
133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144		
קרנות		תחומין										קרנות	

ערי הלויים

8000 אמה

8000 אמה

כל הזכויות שמורות | A8058 ©

הקשה השר מקוצי דמשכחת לה מגרש רביע דתחומין וקרנות במתא דהוי ח' אלפים על ח' אלפים

עירובין דף נ"ו ע"ב | דף נ"ז ע"א

משכחת לה נמי במתא דהויא אלפא באלפא, תחומין כמה הווי תמניא, קרנות כמה הוי שיתסר,
דל ארבע דתחומין וארבע דקרנות כמה הוי תמניא